

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 362/2021-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Tomasom, Francisciho 3288, Poprad, proti rozsudku Okresného súdu Kežmarok č. k. 2 C 63/2012-180 zo 14. augusta 2020 a proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 3 Co 5/2021-239 z 1. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. augusta 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 C 63/2012-180 zo 14. augusta 2020 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 5/2021-239 z 1. júna 2021 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“). Napadnuté rozhodnutia navrhuje zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a súčasne mu priznať náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a obsahu pripojených napadnutých rozhodnutí vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 2 C 63/2012 si sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu uplatňoval proti žalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) nárok na zaplatenie právnych služieb v sume 256,30 eur s príslušenstvom, ktoré žalovanému poskytol v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konkrétnom spore.

3. Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol žalobu sťažovateľa ako nedôvodnú a žalovanému priznal proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Z vykonaného dokazovania považoval okresný súd za preukázané, že strany sporu uzavreli 3. októbra 2011 zmluvu o poskytovaní právnych služieb, na základe ktorej sťažovateľ poskytol žalovanému právne služby spočívajúce v jeho právnom zastupovaní. Vzhľadom na úspešne uplatnený započítací prejav žalovaného vo forme kompenzačnej námietky okresný súd uzavrel, že žalovaný nemá voči sťažovateľovi žiaden dlh, ale práve naopak, sťažovateľ má voči žalovanému záväzok v sume 424,57 eur predstavujúci preplatok zo žalovaným poskytnutej zálohy za právne služby v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4 C 28/2009.

4. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom, ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Skutkový stav zistený okresným súdom považoval krajský súd za dostatočný a jeho prijaté právne závery za správne, pričom odvolacie námietky sťažovateľa týkajúce sa porušenia jeho práva na spravodlivé súdne konanie postupom okresného súdu vyhodnotil ako nedôvodné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti nasmerovanej proti napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov namieta, že sa nemal možnosť oboznámiť s vyjadrením žalovaného, ktoré bolo okresnému súdu doručené až po vyhlásení dokazovania za skončené. Okresný súd napriek tomu argumentáciu žalovaného obsiahnutú v predmetnom vyjadrení prebral do odôvodnenia svojho rozsudku a uvedené vyjadrenie doručil sťažovateľovi až spolu s rozhodnutím vo veci samej. Uvedené závažné pochybenie okresného súdu sťažovateľ vytkol aj v podanom odvolaní, avšak krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny s odôvodnením, že porušenie akejkoľvek zložky práva na spravodlivý súdny proces predstavuje pochybenie konajúceho súdu, no o naplnenie odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP pôjde len vtedy, ak nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci realizáciu práv strany sporu dosiahne určitú intenzitu, ktorá odôvodní záver o tom, že celé konanie sa javí ako nespravodlivé. S týmto právnym záverom krajského súdu sťažovateľ nesúhlasí a dôvodí, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejmé, že krajský súd pripúšťa porušenie jeho práv postupom okresného súdu, ktoré však nie je takej intenzity, aby jeho odvolaniu vyhovel. „*Odobrením*“ predmetného nesprávneho postupu okresného súdu však krajský súd podľa sťažovateľa ignoroval jeho právo na spravodlivé súdne konanie, pretože „*postup súdu odporujúci zákonu, čiže nespravodlivý proces nemôže viesť k právne bezchybnému a spravodlivému rozhodnutiu*“.

6. Ďalšie pochybenie krajského súdu vidí sťažovateľ v tom, že členkou senátu rozhodujúcou v jeho veci bola aj sudkyňa [REDAKOVANÉ] napriek tomu, že podľa sťažovateľa bola zaujatá. V inej právnej veci vedenej krajským súdom totiž sťažovateľ podal predsedovi Súdnej rady Slovenskej republiky podnet na nezákonný postup krajského súdu, pričom členkou senátu v danej veci bola aj uvedená sudkyňa.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu:

7. Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutý rozsudok okresného súdu bol predmetom prieskumu zo strany krajského súdu na základe odvolania podaného sťažovateľom, o ktorom krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom. Pre rozhodnutie ústavného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy, čo vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia základných práv napadnutým rozsudkom okresného súdu.

9. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu:

10. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojich práv garantovaných ústavou a dohovorom aj napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý, rozhodujúc o odvolaní sťažovateľa ako žalobcu, potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny. Vo vzťahu k predmetnému rozsudku sťažovateľ formuluje v ústavnej sťažnosti dve zásadné sťažnostné výhrady, a to že krajský súd (rovnako ako okresný súd) porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie a v jeho veci rozhodovala ako členka senátu odvolacieho súdu zaujatá sudkyňa.

11. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

12. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak:

písm. e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,

písm. f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Z podstaty celej argumentácie sťažovateľa prezentovanej v ústavnej sťažnosti, ako aj z poučenia o opravnom prostriedku, ktoré tvorí súčasť napadnutého rozsudku krajského súdu, vyplýva, že sťažovateľ sa ochrany svojich označených práv mohol domôcť prostredníctvom dovolania podaného podľa citovaného § 420 písm. e) a f) CSP.

14. Vo vzťahu k prvej uplatnenej námietke, podstatou ktorej je tvrdenie sťažovateľa, že krajský súd „*odobrením*“ pochybenia okresného súdu porušil jeho právo na spravodlivý súdny proces, ústavný súd uvádza, že tento dôvod jednoznačne spadá pod § 420 písm. f) CSP.

15. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti) [uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017].

16. Rovnako aj druhá prezentovaná námietka sťažovateľa týkajúca sa absencie nedostatku nestrannosti konajúcej členky senátu odvolacieho súdu [redacted] mohla byť uplatnená v rámci mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 420 písm. e) CSP. K tomu ústavný súd uvádza, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj jemu zodpovedajúce právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je v Civilnom sporovom poriadku garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre jeho zaujatosť (§ 49 a nasl. CSP). Okolnosť, že o veci napriek tomu rozhodoval sudca, ktorý mal byť vzhľadom na jeho pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní zakladajúcim dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti vylúčený, je pritom dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku.

17. Na tomto mieste ústavný súd odkazuje tiež na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 M Cdo 17/2009 z 29. októbra 2009, podľa ktorého „je rozhodovanie vylúčeným sudcom takou vadou konania, ku ktorej odvolací i dovolací súd, v rámci preskúmavania zákonnosti celého konania na základe podaného riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku, je povinný prihliadať z úradnej moci... a ktorá je dôvodom kasačného rozhodnutia. O takúto vadu ide bez ohľadu na to, či o vylúčení sudcu bolo alebo nebolo rozhodované nadriadeným súdom... a bez ohľadu na to, že takýmto prípadným rozhodnutím sudca z prejednávania a rozhodovania veci vylúčený nebol. Inštitút vylúčenia sudcu je totiž objektívnou procesnou kategóriou a tým aj zásadne nezávislou na rozhodovaní podľa uvedeného ustanovenia. Niet žiadnej vecnej ani procesnej prekážky, aby v odvolacom alebo v dovolacom konaní nemohla byť otázka vylúčenia sudcu otvorená nanovo a prípadne aj inak zodpovedaná, a to bez ohľadu na to, aké skutkové dôvody boli skôr namietané alebo hodnotené.“.

18. Dopytom na okresnom súde však ústavný súd zistil, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu nebolo žiadnou zo strán sporu, teda ani sťažovateľom podané dovolanie, a to aj napriek

poučení krajského súdu o možnosti podať proti jeho rozhodnutiu dovolanie podľa § 419 CSP, ak to zákon pripúšťa.

19. Pretože sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti netvrdil, že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

20. Vzhľadom na to, že za danej situácie existovala možnosť domáhať sa ochrany práv prostredníctvom mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania), ktorú sťažovateľ preukázateľne nevyužil, ústavný súd dospel k záveru o neprípustnosti podanej ústavnej sťažnosti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti ústavným súdom v situácii, keď sťažovateľ nevyužil prostriedok ochrany svojich práv, ktorý mu zákon účinne poskytoval, teda nepodal dovolanie, hoci ho podať mohol a mal, by totiž bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. III. ÚS 562/2017, I. ÚS 196/2021).

21. Sťažovateľ síce v podanej ústavnej sťažnosti tvrdí, že dovolanie v jeho právnej veci prípustné nie je, avšak bez bližšieho ozrejmeneia tohto záveru, pričom vzhľadom na všetky už uvedené dôvody sa s týmto tvrdením nemožno stotožniť. Ústavný súd sa môže len domnievať, že sťažovateľ mal pravdepodobne na mysli neprípustnosť dovolania z dôvodu tzv. majetkového cenzu upraveného v § 422 CSP, ktorý však predstavuje obmedzenie prípustnosti dovolania, len pokiaľ ide o právne posúdenie veci (t. j. dôvody uvedené v § 421 ods. 1 CSP).

22. Ústavný súd z týchto dôvodov odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti z dôvodu jej neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde. Ako už totiž bolo uvedené, z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu musí strana konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú pre ňu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi.

23. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 6. septembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu